

Непокірне село

Багатий наш край на події, що беруть початок із сивої давнини. Варто згадати героїчну боротьбу простого люду проти іноземного і гноблення. Та й місцеві феодали мало чим відрізнялися від чужоземців у здирництві. Ось, наприклад, які події минулого пов'язані з одним із сіл Сарненщини - Коростом.

З давніх-давен, ще з бронзового віку, на території, де розташоване теперішнє село, проживали люди. Про це свідчать різного роду археологічні знахідки.

Проходили століття, віки, (на зміну одному поколінню приходило інше, мінялося разом з тим і село. Так, у добу Київської Русі між селами Кричильськ і Корост існувало городище (X-XIII ст.), рештки якого збереглися і до сьогодні.

Перша письмова згадка і про Корост, який до 1753 р. мав назву Кураш, зафіксовано 1520 року в дарчій польського короля Сігізмунда Старого князю Острозькому.

Упродовж XVI-XVII століть село переходило з рук у руки від одного феодала до іншого. Але це аж ніяк не вплинуло на тяжку долю кріпаків, які гнули спину по 18 годин на р панській землі. Крім того, селяни сплачували поміщикам натуральний і грошовий г оброки і вже тоді люди усвідомлювали, що тільки із застосуванням сили можна добитися кращої долі, справедливості.

Події національно-визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького в 1649 р. надихнули населення Короста до рішучих дій. Вони піднялися на боротьбу проти польської шляхти.

Варто згадати і Північну війну Росії із Швецією. Війська Петра I проходили через Корост, населення якого надало їм відчутну допомогу провізією та фуражем.

Настав довгоочікуваний і вистражданий 1861 рік - скасування кріпацтва. Селянам хоч і була дарована воля, але вони практично не позбулися кайданів економічної залежності від поміщиків. Їхні наділи залишалися мізерними, та й земля діставалася найгірша, майже не придатна для обробітку. Усе це не могло пройти безслідно і викликало хвилю обурення та невдоволення людей. Усе частіше почали траплятися випадки непокори, що і призводили до суперечок з панами. Останні ж у свою чергу намагалися примусити селян і продавати їм продукцію, вирощену власноруч, за дуже заниженими цінами

Степанська економія з допомогою церкви і властей добивалася укладення відповідної угоди на користь і панів. Наприклад, піп із сусіднього Кричильська за домовленістю з місцевим паном, не без допомоги дзвінкової монети, звичайно, залякував корошан страшенним судом і відлученням від церкви, с якщо ті не підпишуть даної угоди.

Деко́трі із жителів заявили святому отцю, що краще вже йти до свиней у хлів, ніж , до нього в церкву, і Не поступилися вони своїми інтересами навіть і тоді, коли в село, щоб "заспокоїти" і га "вмовити", присилали військовий загін на постій, і Солдати забирали в людей останнє: продукти, худобу, корми для тварин, сільськогосподарський реманент.

Але й це не приборкало їх. і Влада не могла нічого вдіяти проти такого відчайдушного опору в боротьбі за свої права, і Угода була, але вже зовсім не і така, як пропонувалося раніше.

За цим документом селяни мали повне право випасати і свою худобу в лісах та на луках, були виділені водопої.

Та радість була передчасною. Економія, підкупивши старосту села, забрала в нього і знищила документ про земельні наділи та випаси худоби. Після цього селяни були звинувачені в самоуправстві, їх оштрафували на суму 4 гне. карбованців. Корощани цього штрафу сплачувати не хотіли та й не могли.

Громада зібрала 100 крб. і послала односельців Антона Чижа та Терентія до царя із скаргою на економію. Марними виявилися зусилля поліщуків потрапити до царського двору. Найвищою інстанцією, якої вони досягли, був адвокат, який фактично не дав їм цінних практичних порад.

А за "самовільний" випас худоби в лісах і на луках у селян мали забрати її та продати на аукціоні. Понаїхало зі Степанської економії урядників, та й перекупників назбиралося доволі. Передбачаючи хороші бариші, перекупники не поскупилися, щоб пригостити урядника та сільського соцького. А коли останні були вже добряче напідпитку, то зустріли на вулиці Чижа Антона. "Ось він - наш головний бунтівник", були слова соцького. Урядники накинулися на селянина і жорстоко побили його.

Наступного дня, 10 лютого 1903 р , дізнавшись про розправу над Аніоном, збунтувалось усе село. Усе доросле населення вийшло на вулицю, готове дати відсіч урядникам. Переляканий соцький утік до Кричильська. А його заступник прикинувся хворим і теж не вийшов на схід села. Цими подіями розпочався в Корості стихійний будні. Повели люди обеззброєних урядників і перекупників вулицями села, а потім закрили їх у корчмі. Селяни планували спалити їх там. Але вчасно на трапився священик з Кричильська, якого покликали для сповіді і помираючого Антона Чижа. Зрозуміло, що доля бідного і селянина-бунтаря мало і цікавила попа, а от за урядників він перелякався не на жарт. Лише за допомогою по гроз, божої карі, каторгою для непокірних йому вдалося заспокоїти селян. Так були врятовані замкнені в корчмі урядники та перекупники. Що далі буде з парафіянами, попа мало обходило. На багатьох селян було відкрито судові справи, що розглядалися у Київській судовій палаті. За вироком суду з них] відібрали худобу. Священика ж Кричильська нагородили цінними речами, відповідно до його духовного сану. Але й після цього ще чимало разів вирували заворушення з селі, яке влада так і не змогла навчити покорі. У 1924 році селяни знову виступили, на цей раз проти польської поліції, яка навідалась у село, щоб повернути

місцевому глитаю різного роду матеріали, відібрані в нього селянами, та покарати винних.

Безліч разів виступали селяни непокірного села супроти несправедливості, гноблення та суспільного зла. Вони боролися за кращу; долю справедливості і волю.

Юрій МИХАЙЛОВ.